

Література

1. Філановський І.Г. Культ насильства і жорстокості. Правова держава. 2011. № 22. С. 352–353.
2. Вплив адреналіну на організм: веб-сайт. URL: <https://www.centrmed.com/info/blog/8391> (дата звернення: 04.10.2022).

Бабанін С.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та криминології Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

ОЗНАКИ ДИСКРИМІНАЦІЇ У СКЛАДІ ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ (СТ. 135 КК УКРАЇНИ)

КК України не містить окремого розділу, який би передбачав у своїй назві дискримінацію як родовий чи видовий об'єкт певної групи кримінальних правопорушень [1].

Під дискримінацією (*discriminatio* - «розрізнення») мають на увазі будь-яку відмінність, виключення, обмеження або перевагу, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав. Поняття охоплює виключення або обмеження можливостей для членів певної групи відносно можливостей інших груп [2].

Сам термін «дискримінація» законодавець використовує лише у двох статтях Особливої частини КК України: ч. 1 ст. 127, яка передбачає відповідальність за катування з метою залякування чи дискримінації потерпілого або інших осіб, а також ст. 300, яка передбачає відповідальність за ввезення в Україну творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, з метою збуту чи розповсюдження (ч. 1), ті самі дії щодо кіно- та відеопродукції, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, а також збут неповнолітнім чи розповсюдження серед них творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (ч. 2), примушування неповнолітніх до участі у створенні творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (ч. 3).

Виходячи з наведених статей КК України можна зробити висновок, що законодавець пов'язує кримінальну відповідальність за дискримінацію з такими ознаками, як залякування, насильство і жорстокість, расова, національна чи релігійна нетерпимість.

Схожі ознаки містяться й у ряді інших статей КК України. Так, п. 3 ч. 1 ст. 67 до обставин, які обтяжують покарання, відносить вчинення кримінального правопорушення на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату або на ґрунті статевої приналежності, п. 14 ч. 2 ст. 115 – умисне вбивство з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, ч. 2 ст. 121 – умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене з метою залякування потерпілого або інших осіб, чи з мотивів расової, національної або релігійної нетерпимості, ч. 2 ст. 122 – умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, вчинене з метою залякування потерпілого або його родичів чи примусу до певних дій або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, ч. 2 ст. 126 – умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень, вчинені з метою залякування потерпілого чи його близьких, або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, ч. 2 ст. 129 – погроза вбивством, вчинена з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, ч. 1 ст. 161 – умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, регіональної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності, або образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями, а також пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками, ч. 1 ст. 442, яка встановлює відповідальність за найбільш радикальний прояв дискримінації – геноцид, тобто діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи шляхом позбавлення життя членів такої групи чи заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень, створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення, скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі або шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу.

У складі залишення в небезпеці (ст. 135 КК України) також є ознаки, які можуть свідчити про прояви дискримінації до потерпілого від цього кримінального правопорушення. До цих ознак слід віднести малолітство, старість, хворобу або інший безпорадний стан. Проте ці ознаки відносяться до ознак спеціального потерпілого від цього кримінального правопорушення на відміну від вищенаведених складів кримінальних правопорушень, де прояви дискримінації характеризують їх суб'єктивну сторону, а саме мотив чи мету діяння.

Аналіз матеріалів судової практики розгляду кримінальних справ за ст. 135 КК України свідчить, що такі ознаки як малолітство, старість, хвороба або інший безпорадний стан не характеризують дискримінацію як обов'язкову ознаку складу цього кримінального правопорушення, оскільки є ознакою неспроможності потерпілого вжити заходів до самозбереження.

Так, поширеним є наступне формулювання установчої частини вироку суду за ст. 135 КК України: ОСОБА_1, близько 02.00 год., перебуваючи в будинку, що знаходиться за адресою: АДРЕСА_1, наніс ОСОБА_2 середньої тяжкості тілесне ушкодження, чим поставив її у небезпечний для життя стан, та усвідомлюючи, що вона позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через старість, маючи змогу надати останній допомогу, знехтував моральними і правовими нормами, не вжив жодних заходів необхідних для відвернення небезпеки для її життя, зачинив останню на навісний замок ззовні будинку, залишивши її без допомоги та зник з місця події [3].

Отже, можна зробити висновок, що ознаки дискримінації у складі залишення в небезпеці (ст. 135 КК України) носять факультативний необов'язковий для кваліфікації характер.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Дискримінація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.
3. Кримінальна справа № 562/4430/18, номер провадження 1-кп/570/121/2019 // Архів Рівненського районного суду Рівненської області.

Байрак К.С.,

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Корогод С.В.,

старший викладач кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЗА ОЗНАКОЮ ГЕНДЕРНОЇ ТА СЕКСУАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Загальною декларацією прав людини (1948 року) передбачено, що усі люди народжуються вільними та рівними у своїх правах, тобто передбачається принцип рівноправ'я [1]. Рівними у власному виборі та у правах є усі люди від